

POMEN KOEFICIENTOV k IN n

LINEARNE FUNKCIJE $f(x) = k \cdot x + n$

Pri reševanju nalog boste uporabljali program *DERIVE*. Vsak prvič uporabljeni postopek je opisan ob sami nalogi, na začetku pa so zbrani vsi potrebni ukazi in postopki.

Ukazi in postopki:

- Decimalna števila vnašamo z decimalno piko.
- Poenostavljanje izrazov: osvetljeni izraz poenostavimo s `Simplify/Basic`.
- Za odpiranje novega risarskega okna: `Window/New 2D-plot Window`;
- Za prehod med risarskim in algebrskim oknom izberemo ukaz `Window` in nato izbiramo med spodaj navedenimi okni;
- Za risanje funkcij: prehod v 2D Plot okno. Tam uporabimo ukaz `Insert/Plot`;
- Grafe v oknu za risanje brišemo z `Edit/Delete all plots`.
- Za spreminjanje velikosti enot na koordinatnih oseh: `Set/Plot Range`.
- Hkrati narišemo grafe večih funkcij (morajo biti vsaj tri) tako, da jih navedemo v oglatem oklepaju: $[2x-1, 3x, x-2]$. Če sedaj uporabimo ukaz za risanje, se narišejo grafi vseh funkcij naštetih v oglatem oklepaju.
- Vrednost funkcije pri določenem x dobimo v treh korakih:
  - Osvetlimo izraz, ki predstavlja začetno funkcijo.
  - V njem x zamenjamo z npr. 2.14: `Simplify/Variables substitution` in vpišemo 2.14.
  - Dobljeni izraz poenostavimo s `Simplify/Basic`, če hočemo točen rezultat ali s `Simplify/Approximate`, če želimo približno, decimalno zapisano vrednost.
- Za zapisovanje naslovov ali komentarjev k slikam z miško kliknemo točko, kjer želimo, da se zapis začne, oziroma kjer napis že je, če ga želimo zbrisati. V različici *DERIVE for Windows 6* vstavimo napis z `Insert/Annotation`, zberemo pa ga z `Edit/Delete Annotation`.
- Enačbo rešimo z izbiro `Solve/Expression/Solve`.

1. naloga:

Oglejmo si najprej linearno funkcijo oblike $f(x) = 2x + n$. Za k (imenujemo ga smerni koeficient) vzamemo 2 in n spreminjamo. V isti koordinatni sistem narišite grafe funkcij:

$$f_1(x) = 2x - 2, \quad f_2(x) = 2x - 1, \quad f_3(x) = 2x, \quad f_4(x) = 2x + 1, \quad f_5(x) = 2x + 2$$

Navodilo:

- vnesemo izraz $[2x - 2, 2x - 1, 2x, 2x + 1, 2x + 2]$

#1: $[2 \cdot x - 2, 2 \cdot x - 1, 2 \cdot x, 2 \cdot x + 1, 2 \cdot x + 2]$

- Narišemo:
  - Window/New 2D-plot Window
  - Insert/Plot

Ali prepoznate premice, ki ustrezajo posameznim funkcijam? Če niste gotovi, katera je katera, pobrišite sliko in narišite vsako posebej. Vsak izraz vnesete posebej (brez oglatih oklepajev), preidete v okno za risanje in narišete premico. Nato se vrnete v okno z izrazi, vnesete nov izraz in ponovite postopek.

- **Brisanje**
  - z Edit/Delete all plots.
- **Vrnitev v okno z izrazi:**
  - Window/1 Algebra ... oziroma klik na ikono
- **Vnos izraza**
  - $2x - 2$
- **Prehod v okno za risanje** Window/2 2D-plot oziroma klik na ikono
- **Risanje**
  - Insert/Plot ali pa klik na ikono
- Prehod v okno z izrazi ...

Slika bo še lepša, če na njej tudi zapišete enačbe narisanih funkcij. To storite z vnosom komentarjev k sliki.

- Kliknete točko, kjer želite, da se zapis začne
- napis vstavite z Insert/Annotation.

Skica:

Kakšen je graf linearne funkcije? .....

Primerjajte grafe narisanih linearnih funkcij. Kakšni so grafi linearnih funkcij z enakim smernim koeficientom?

.....

2. naloga:

Pobrišite sliko, da se pripravimo na risanje nove družine linearnih funkcij. Sedaj naj bo $n = 2$ in spreminjajmo k . Pri tem naj bo k pozitiven ($k > 0$). Za k vzemimo 1, 2, $\frac{1}{2}$. Narišite grafe teh treh linearnih funkcij v isti koordinatni sistem.

Skica:

Katere lastnosti so skupne vsem narisanim funkcijam?

.....
.....
.....

Dopolnite:

Čim večji je smerni koeficient k , bolj ..... je graf.

3. naloga:

Smerni koeficient k naj bo sedaj negativno število, na primer -1 , -2 , $-1/2$, koeficient n pa naj ostane 2 .
Narišite grafe linearnih funkcij.

Skica:

Katere lastnosti so skupne vsem narisanim funkcijam?

.....
.....
.....

Dopolnite:

Čim večja je absolutna vrednost smernega koeficienta k ($|k|$), bolj ..... je graf.

4. naloga:

Zapišite linearno funkcije s smernim koeficientom $k = 0$ in $z n = 2$:

$$f(x) = \dots\dots\dots$$

Narišite njen graf.

Skica:

Kakšen je graf linearne funkcije s smernim koeficientom 0?

.....

5. naloga:

Kakšen je pomen koeficienta n , ki ga imenujemo začetna vrednost? Narišite grafe linearnih funkcij $g_1(x) = x - 3$, $g_2(x) = 2x - 3$, $g_3(x) = -x + 2$, $g_4(x) = x + 2$, $g_5(x) = 3x$ v spodnjo tabelo.

funkcija	n	skica
$g_1(x) = x - 3$	-3	
$g_2(x) = 2x - 3$		
$g_3(x) = -x + 2$		
$g_4(x) = x + 2$		

$g_5(x) = 3x$		
---------------	--	--

Kakšen je pomen začetne vrednosti n ?

-----

6. naloga:

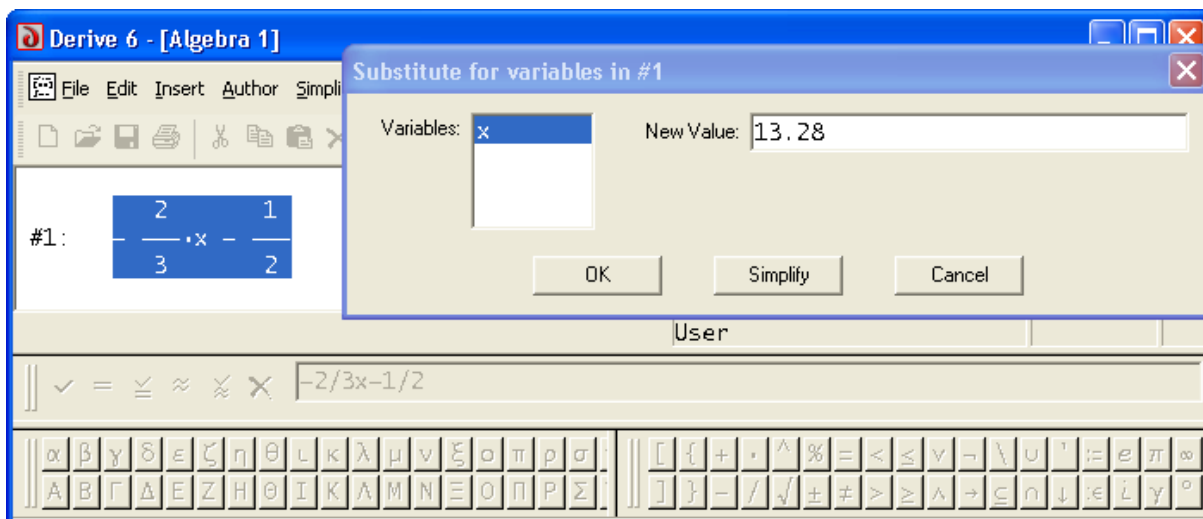
Dana je funkcija $f(x) = -\frac{2}{3}x - \frac{1}{2}$. Narišite njen graf in nato primerjajte svojo skico s sliko, kot jo naredi program *DERIVE*. Po potrebi popravite skico.

Skica:

Določite vrednost funkcije pri $x = 13,28$. Ne pozabite, da v programu *DERIVE* uporabljamo decimalno piko in ne vejice.

Navodilo:

- Osvetlimo izraz, ki predstavlja začetno funkcijo (klik na ta izraz).
- Simplify/Variables substitution
- Kot nadomestek za x vpišemo 13.28

- Poenostavimo dobljeni izraz kot približek: Simplify/Approximate in kliknemo na gumb Approximate.

Vrednost funkcije $f(13,28) = \dots\dots\dots$

Pri katerem x funkcija zavzame vrednost 5?

Navodilo: Zapišemo izraz v obliki $5 = -\frac{2}{3}x - \frac{1}{2}$. Dobili smo enačbo, ki jo rešimo bodisi peš, bodisi s pomočjo programa.

- uporabimo Solve/Expression in klik na gumb Solve.

$$\#15: 5 = -\frac{2}{3}x - \frac{1}{2}$$

$$\#16: \text{SOLVE}\left(5 = -\frac{2}{3}x - \frac{1}{2}, x\right)$$

Funkcija $f(x) = -\frac{2}{3}x - \frac{1}{2}$ zavzame vrednost 5 pri $\dots\dots\dots$

Ali graf funkcije poteka skozi točko $A\left(\frac{3}{4}, -\frac{1}{2}\right)$? $\dots\dots\dots$

Ali graf funkcije poteka skozi točko $B\left(213, -\frac{285}{2}\right)$? $\dots\dots\dots$

Kako ste prišli do odgovora na zadnji dve vprašanji?

.....

.....

.....

.....

.....

7. naloga:

Graf funkcije, ki je dana z enačbo $y = 2x - n$ gre skozi točko $T(-1, 3)$. Določite n .

$n = \dots\dots\dots$

Opišite postopek reševanja te naloge!

.....

.....

.....

.....